

Det svenske Landbrugs-Akademies Forhandlinger 1876—77.

J Lighed med ifjor og af samme Grunde meddele vi her de Forhandlinger af mere almindelig Interesse, der have fundet Sted i Sverrigs ovennævnte første Landbrugsselskab.

I Mødet den 16. Oktober 1876 holdt Profesfor Bergstrand et Foredrag over Saltvandets Indflydelse paa Vegetationen paa saadanne Steder, som ere udsatte for Oversvømmelse fra Havet. — Den dyrkede Jord sætnes herved og bliver allerede derved usikkert for vore almindelig dyrkede Planter, men den bliver det endnu mere derved, at den mættes af Klor- og Svovlmetaller, hvorved den bliver sat i en saadan Tilstand, at vore almindelig dyrkede Planter ikke kunne faa nogen Fremvæxt paa den, men enten aldeles ikke spire, eller ogsaa visne bort strax efter Spiringen. Saaledes er det jo Tilfældet med de i nordlige Egne sædvanlig saakaldte Strandjorder, der forekomme paa lavtliggende Sletter, der forðum have været overskyllede af Østersøen. Naar saadan Jord dyrkes og tørlægges, udblomstrer der af denne Fjederallun (Svovlsur Jernforilte-Jernvitriol), og Jorden er og bliver ufrugtbar, indtil de skadelige Salte blive udvaskede af flere Aars Nedbar — naturligvis efterat Jorden forud er bleven saa udgrøftet, at det faldende Regnvand, medtagende de opløste Salte, kan trænge ned i Undergrunden, og Madjorden paa denne Maade befries fra de for Planterne skadelige Stoffer, af hvilke den var opfyldt. Efterhaanden kan saaledes ogsaa denne Jord gøres frugtbar. Hertil udfordres imidlertid:

- 1) Draining, saa at Saltene kunne udvaskes,
- 2) Bearbejdning fornemmelig i Øverstøpen; ved dybere Bearbejdning føres raa, endnu med skadelige Salte opfyldt Jord op i Madjorden, og Vegetationen forsvinder,

- 3) ved Ilsaaning af Klover og Græs samt Jordens Ublægning til fleraarig Græsning. Græsset og Kloverne ere mindre nøjeregnende med Jordens Saltholdighed end Sædarterne og trives ret godt i saadan Jord, naar Saltholdigheden formindstkes noget. Hvede, Byg og Rug ere derimod hermed meget følsomme; Havre er mere nøjsom, og man bør derfor
- 4) paa saadan Jord fortrinnsvis dyrke Havre, indtil Jorden er bleven fuldkommen udvasket og udluftet, og derved tjenlig for de mere kjæle Sædarter. Endelig burde
- 5) saadan Jord kalkes. Den skadelige svovlsure Jernforilte omdannes ved Kalkningen til svovlsur Kalk (Gips), og ved forøget Iktning omdannes samtidig herved Jernforilten til Jern-tveiltkehydrat. Begge disse nye Forbindelser (Gipsen og Jern-tveiltkehydratet) ere ikke skadelige, men tværtimod i visse Retninger gavnlige for Vegetationen, og den forud ordentlig udgrøftede og dyrkede Jord bliver efter Kalkningen snart sund og frugtbar og kan derefter behandles som almindelig gammel Agerjord.

Det næste Spørgsmaal paa Dagsordenen:

„Hvorledes dyrkede Kjær- og Mosejorder bør behandles for at kunne bevare deres Frugtbarhed?“

indleedes af Akademiets Sekretær, Professor Arrhenius, som fremhævede, hvor urigtig den Opfattelse er, at man kan vedligeholde Frugtbarheden af de dyrkede Mosejorder ved gjentagne Afbrændinger. Efterat man paa denne Maade havde erholdt flere eller færre — i Begyndelsen meget rige og lønnende — Afgrøder, vare de dyrkede Mosejorder dog snart bleve ufrugtbare og maatte da som oftest udlægges paa Grund af deres Ufrugtbarhed. Ved at den øverste frugtbare Jord var bleven afbrændt, og Affen derefter var fortræet af de første Afgrøder, var Jorden bleven blottet for Plantenæring og — ufrugtbar. Afbrænding af saadan Jord burde kun ske ved første Opdyrkning, og her var den tilfulde paa sin Plads for at bortrydde den seje Mosskorpe med Stubber, Rør og Grøne m. m., som kunde findes paa Dykningsstedet; naar Jorden efter Afbrændingen (først naturligvis behørig udgrøftet) tilfaaedes med Sæd og derefter udlagdes til Græs, havde man i Almindelighed erholdt gode Afgrøder i første Rotation. For ogsaa i Fremtiden at kunne erholde Saadanne, burde den dyrkede Jord ikke brændes mere, men behandles staaansomt. Superfosfater og Kalisalte (af disse fornemmelig svovlsur Kalimagnesia) vare meget at anbefale som Gjødning paa den dyrkede Torv- og Mosejord, som netop ved saadan Gjødning kunde ophjælpes til stor og vedvarende Frugtbarhed. Vare de dyrkede Mosejorder saaledes beliggende, at man uden for store Bekostninger kunde tilføre

dem Ler og Sand, eller endnu hellere Mergel, da burde dette ikke unblades.

Ved Paaførsel af disse Stoffer forbedres især Mosejordens fysiske Egenskaber. Hvor der findes Udgang til grovt Feltspat-sand, var dette et ypperligt Stof til Mosejordens Forbedring; Ler og Mærgel ligesaa, hvor man uden for store Bøstninger kan paaføre det. Ved Paaførsel af Sand, Ler og Mærgel bliver Mosejorden — naar den erholder disse Stoffer i tilstrækkelig Mængde — fastere og fryser ikke op om Vinteren; den bliver tillige rigere paa mineraliske Stoffer og forsynet med Planteføde af de Bestanddele, som findes i Sandet, Leret og Mærgelen. Efter at dyrkede Mosejorder saaledes ere blevne jordblandede, spores altid en større Frugtbarhed, og Afgrøderne blive meget sikrere. Endnu mere kan Frugtbarheden paa saadan Jord forhøjes ved passende Gjødning. Heldigvis behøves hertil ikke den kostbare kvælstofholdige Gjødning. Løv- og Mosejord indeholder nemlig fra $\frac{1}{2}$ til 2% Kvælstof, og naar dette bliver gjort tilgængeligt for Planterne, saaledes som det skeer ved Dyrkningen, saa have Planterne alt hvad de behøve af Kvælstof i selve Løv- og Mosejorden. Denne Jord er ogsaa saa rig paa Muld, at der ikke behøves nogen Staldgjødning for at vedligeholde Mulden. Fosforsyre og Kali ere de Gjødningsstoffer, som de dyrkede Mosejorder trænge mest til, af hvilken Grund Benmel, Superfosfat og Kalisalte formaa at holde de dyrkede Mosejorder i fuld Kraft.

Rige Afgrøder saavel af Sæd som af Græs og Rodfrugter, kunne indvindes af Mosejorder, der behandles paa denne Maade. De ere ogsaa, naar de behandles rigtig, meget mere værd, end man hidtil har antaget, og kunne bidrage betydelig til at ophjælpe den gamle Agermarks Frugtbarhed derved, at man ved de dyrkede Mosejorder bliver sat istand til at holde større Besætning, og derved erholder rigeligere Hjælpemidler til den gamle højereliggende Agermark af det, som denne netop behøver, nemlig rigelig Staldgjødning. Det maa ikke glemmes, at Kalkning eller Mærgling af de dyrkede Mosejorder aldrig bør forsømmes. Ved Tid efter anden at forny Kalkningen, vinder denne Jord temmelig betydelig. Smuldringen og Forraadnelsen af de i Jorden indblandede Stubbe, Planterødder o. a. L. paastrykkes, og de disponible Næringsstoffer forøges derved. Den altid paa saadanne Jorder, idetmindste i Undergrunden, forekommende frie Humusfyre mættes og ombannes fra stabile til nyttige Stoffer for Planterne; det samme skeer med den svovlsure Jernforilte, som er saa almindelig i Mosejorder, — og Anvendelsen af Kalk paa dyrkede Mosejorder medfører saaledes altid store Fordele, men behøver ikke før efter længere Tids Forløb at gjentages. I Forbindelse med det Anførte oplæste

Sekretæren et Brev fra Rigsdagsmand Lifs Ol Lærsson i Bestånnor, hvilket Brev indeholder Meddelelse om tvende af Brevskriveren udførte Moseopdyrkninger, som vare bleve frugtbargjorte ved Tilførsel af Sand.

I Mødet den 24. Septbr. 1877 blev følgende Spørgsmaal diskuteret: „Hvilke Resultater ere opnaaede paa de stærkere Jorder ved Bearbejdning i Overfladen efter Rosenbergs-Lipinsky's Methode, og med den af ham konstruerede Plov.“ Diskussionen herom indledes af Hr. Sjalmar Rylberg, som paa det Barmeste anbefalede denne Plov og meddelte sine Erfaringer desangaaende. Ved at holde Jorden løs i Overfladen ved Benyttelsen af den nævnte Plov kan man senere naarsomhelst foretage dybere Pløjning, og den almindelige Efteraarspøjning af Drakmarken kan undgaaes, naar man om Foraaret benytter den nævnte Plov og siden, efter nogle Ugers Forløb, foretager den dybere Pløjning. Til Foraarsbrug var den særdeles hensigtsmæssig og gav gode Resultater, idet den løse, bekvemme og paa Fugtighed rige Madsjord afgav fortrinlige Betingelser til Sædens Spiring og Udvikling. — Hr. A. Dødelberg havde ogsaa benyttet denne Plov, men maatte beklage, ikke at være kommen til de samme Resultater som den foregaaende Taler. Paa stærke Jorder som de, der findes ved Enskede, havde denne Plov viist sig altfor soag og ikke kunnet udrette det tilsigtede Arbejde. Bortset fra dette, fremhævede Hr. Dødelberg det urigtige i at undlade Efteraarspøjningen i Drakken. Efteraarspøjningen var i Særdeleshed paa stærke Jorder af allerstørste Bigtighed og Betydning. Netop ved denne bliver Jorden i lang Tid, hele Efteraaret, Vinteren og Foraaret, udsat for Luftens velgjørende Indflydelse i langt større Grad, end naar Jorden bliver liggende urørt og ikke efteraarspøjes. Ganske vist indvirker ogsaa i sidste Fald Atmosfæren paa Jordens Opløsning og Forvitring, men i langt mindre Grad, end naar Jorden pløjes op og med en langt større Overflade udsættes for Atmosfærens Indflydelse; ved det Band, som den pløjede og løse Jord indsuger om Efteraaret og Vinteren, og som afværende fryser og igjen optøer, størnes Jorden endnu mere og forvitres langt bedre, end naar den bliver liggende urørt og fastpakked, og det er netop ved denne Forvitring og ved Optagelsen af de frugtbargjørende Stoffer, som i rigeligt Maal tilføres af Nedbøren og Atmosfæren, at den paa denne Maade brakte Jord frugtbargjøres i saa høj Grad, og hvoraf Virkningen viser sig ved den kommende Afgrøde. Hertil kommer endvidere, at en saaledes omhyggelig efteraarspøjet Jord om Foraaret, naar Foraarsarbejdet skal paabegyndes, ligger tør og bekvem til at modtage Sæden, til hvilken man kun behøver at

agerfløbe *) og derefter nedharve Sædekornet, og den paa denne Maade nedlagte Sæd spirer hurtig og voxer godt til, fordi den netop er nedlagt under saadanne Betingelser, som bedst befordre dens videre Udvikling og Fremgang, i Særdeleshed naar den saaledes behandlede Jord tillige har nogen Undergrundsfugtighed, som da trænger op i Overfladen og sætter den spirede Sæd i Stand til at trække den nødvendige Næring af Modjorden. Ved Anvendelsen af Lipinsky's Maade, hvorved Efteraarspløjningen udelades og kun Overfladen bearbejdes om Foraaret, risikerer man dels, at denne Bearbejdning af Overfladen slet ikke kan lade sig udføre paa stærke Lerjorder — Taleren forklarede, at dette havde fundet Sted ved Ensfede, hvor den stærke, ikke efteraarspløjede Jord om Foraaret strax bliver saa tør og fast, at den ikke kan bearbejdes med den nævnte Plov, som ved Forsøg herpaa strax var gaaet istykker — og dels, hvor Strællepløjningen med Lipinsky's Plov kan finde Sted, at det udsaaede Korn aldrig spirer eller i hvert Fald hurtig visner bort i den tynde hurtig udtørrede Overflade af kun 1 à 2 Tommers Dybde, som man med Lipinsky's Plov bereder for Sæden til at spire og voxe i. Den i Overfladen løse Jord udtørres hurtig, og den fremspirede Sæd gaar fuldstændig bort i vore i Mellem=Sverrig sædvanlige tørre Foraar; det er derfor ikke underligt, om Resultatet af denne Foranstaltning bliver Misvæxt det ene Aar efter det andet. Hermed havde Taleren dog ikke villet sige, at Rosenberg-Lipinsky's Strælleplov ikke under visse Omstændigheder var anvendelig til at løsne Overfladen for en derefter følgende dybere Pløjning, men denne maatte ikke opsættes eller undlades, hvad den Rosenberg-Lipinsky'ske Methode arbejdede hen til, hvilket var urigtigt. De Misvæxter, som denne ensidige Fremgangsmaade kun altfor tydelig paa sine Steder havde forarsaget, vare et talende Bevis for Systemets Ubrugelighed. Desuden paaviste Hr. Odelberg, at den nødvendige Skøning af Jordens Overflade — hvilket frembød Fordele, der ikke kunde bestrides — meget godt lod sig udføre af vore gamle Redskabere: Agerfløberen og Harven; Agerfløberen var et af vore ældste og til Foraarsbrug bedste Redskaber; den var uundværlig, naar den blev rigtig anvendt og var vel konstrueret. Den gjorde godt Arbejde med mindre Bekostning end nyere, dyrere og stærkt lovpriste Redskaber og fortjente ikke at sættes til Side eller fordommes, som den blev af Mange, der oversaa dette gamle, prøvede Redskabs Fortjeneste for de mange ny og forroste Redskaber, som dog ofte maa kasseres, fordi de ikke svare til, hvad der er blevet

*) Agerfløberen er et i Sverrig, Belgien og flere Steder i Tydskland benyttet Redskab (se Tidstr. f. Landøkonomi 2. B. S. 109).

lovbet af dem, og ofte lede til Misgreb, som have draget ubehagelige Følger efter sig.

Akademiets Sekretær, Professor Arrhenius, erindrede om og varede imod det Misgreb, der ofte er begaaet med Rosenberg=Lipinsky's Plov. Han troer dog, at den i mange Henseender fortjener Opmærksomhed og kan gjøre Gavn, naar den anvendes rigtig. Han var enig med Hr. Odelberg i den Anskuelse, at Eстераarspløjningen ikke kunde eller burde undlades især ikke paa stærke Jorder, og at en saadan Undblæelse vilde stærkt indvirke paa det kommende Aars Afgrøde. Som et Exempel paa at den Rosenberg=Lipinsky'ske Plov ogsaa har sine Fortrin, anførte han, at den med stor Fordel kan anvendes, hvor man efter Grønfoder vil faa Vintersæd, idet Jorden, strax efter at Grønfoderet er høstet, løsnes ved en Stumppløjning, saaledes at den senere let kan pløjes og bearbejdes for Vintersæden; ligeledes havde man blandt andre Steder ogsaa i Skaane med stor Fordel benyttet bemeldte Plov til at skrællepløje nyplig afhøstede Markter, som det følgende Aar skulde anvendes til Rodfrugter. Ved Skrællepløjning med den nævnte Plov, strax efter at Afgrøden var ført bort fra Marken, og førend Jorden var bleven fortrøret, var denne bleven løs og bekvem; Ukrudet havde da spiret og var senere blevet kvalt ved den dybere Pløjning om Eстераaret, saa at Rensningen og Renholdelsen af Rodfrugterne det følgende Aar kun havde krævet meget lidt Arbejde, imod hvad der ellers fordres, naar der ikke er foretaget den nævnte Skrællepløjning. Rosenberg=Lipinsky's Plov kunde saaledes i sidstnævnte Henseende som og i adskillige andre være til megen Gavn, og man burde derfor ikke fordømme Redskabet, som ganske vist kunde misbruges som saa mange andre, selv det Allerbedste. Misbrugen beroede efter Talerens Mening mest paa Ukjendskab til, eller, efter vore Forhold, urigtig Anvendelse af Rosenberg=Lipinsky's System for Jordens Behandling, hvilken ikke er eller kan være ens for al Jord eller for alle Klimater.

I Mødet den 15de Oktober fandt en Diskussion Sted om „Hvorvidt der her i Landet findes Stammer af gode Malkekøer, og ved hvilke Midler man bedst kan fremelske en god Malke=Race af indenlandsk Avl? Diskussionen herom indleedes af Hr. Zuhlin=Dannfelt, som mente, at der ikke her i Landet (i Sverrig) fandtes nogen Kvæg=Race, der kunde kaldes indenlandsk undtagen den Nordlandsk eller saakaldte Fjeldrace, og at det øvrige Hornkvæg, som findes i Sverrig, enten bestod af rene fra Udlandet indførte Kvægracer eller af Blandinger af forskjellige Racer med den her almindelige Kvæg=race, hvilket var det mest almindelige i Syd- og Mellem=Sverrig. Ved disse Krydsninger af det indenlandsk og det til forskjellige

Tider fra Udlandet indførte Kvæg, var det gode Kvæg, som nu fandtes, fremkommet, men nogen udpræget konstant Race var endnu ikke opstaaet ved deene Krydsning af det her i Landet hjemme-hørende Kvæg og det fra Udlandets forskjellige Egne i Tidernes Løb hertil indførte fremmede Kvæg, hvorfor man ogsaa næsten alle Steder kun fandt Blandinger af forskjellige Racer uden nogen Ensartethed.

Imidlertid savnede man dog ikke gode Mælkøkøer imellem det nuværende svenske Hornkvæg, og som Exempel herpaa skal nævnes Strømsholmsracen, der stammer fra Kvæg, som er indført til Sverrig under Kong Carl XI. I Smaaland og Staane samt flere andre Steder findes der ganske godt mælkgeivende Kvæg, og det er ikke sjældent, at man her træffer paa Individuer, som i Mælkendelse fuldt ud kunne maale sig med de bedste indførte Mælkøkøer, men det var kun sjældent, at saadanne Dyr fandtes, og i deres Bygning og Evne til at samle Kjød lode de meget tilbage at ønske. Ved de Stam-Hollanderier, som oprettedes i Slutningen af 1800 og Fyrreerne, samt ved de Dyr af Udlandets gode Racer, der i de senere Aar vare indførte hertil, var Hornkvæget her i Landet blevet betydelig forbedret, og ved at krydse de bedste indenlandskte Mælkøkøer med Tyre af en passende udenlandsk Race, var en yderligere Forbedring af Landets Kvægbestand iværksat. — Hvad den sidste Del af Spørgsmaalet angaaer, nemlig ved hvilke Midler man bedst kan fremelske en god Mælk-Race af indenlandskt Avl, var Taleren af den Anskuelse, at der ved de forskjellige Landbrugsstoler burde lægges mere Vind paa at holde større Stammer af indenlandskt Kvæg, som kunde uddannes videre ved omhyggelig Pleje og Behandling, og at der herfra hensigtsmæssigt kunde spredes Tillægsdyr af de forskjellige Stammer ud i de for dem mest passende Egne, samt at der fra Husboldningssekskaberne (Landbosforeningerne) burde udloves og udbetales Præmier til de Ejere, som opdrattede Stammer af godt indenlandskt Kvæg, og som i det Hele taget kunde fremvise velpassede Kvægbesætninger, hvorimod enkelte Dyr ikke burde præmieres. Endelig burde nævnte Seksstaber distriktsvis udsætte Præmier for Tyre, ligesom det finder Sted for Hingste, og bidrage til, at Tyre af anerkjendte Racer bleve udstationerede rundt omkring i Landet, da Kvægaflen netop herved væsentlig vilde ophjælpes og forædles.

Hr. A. Nidelberg kunde ikke i Alt være enig med det af den foregaaende Taler Anførte. Han forment, at det ikke alene var overflodigt, men endogsaa skadeligt, at der indførtes fremmedt Kvæg, og at Landet herved langtfra havde vundet, men snarere tabt, thi vi havde nu ikke nogen ensartet Kvægbestand, men en Blanding af alle Slags forskjellige Racer, ofte svage og daarlige

Dyr i Stedet for den haardføre og unægtelig ligesaa mælkegivende Kvægbestand, som der før fandtes i Landet, men nu forgiæves søgtes de fleste Steder. Han havde altid været imod Indførel af fremmede Kvæg, som, selv om det fandtes at være udmærket i de Lande, hvorfra det hentedes, snart forandrede sig hos os, fordi vort Klima og øvrige Forhold ikke vare lige med Udlandets, og alle Husdyrenes Egenstaber altid vare afhængige af de ydre Forhold, hvorunder de leve. Vi burde derfor omhyggelig benytte, hvad vi havde, og ikke blande vort indenlandske Kvæg med udenlandske Racer; men ved nøje Udvalg og hensigtsmæssig Opdræt søge at danne vore egne Kvægstammer, som nok skulde vise sig at være langt værdifuldere end de udenlandske, eller de Blandinger, som fremkomme ved Krydsning af de fremmede Racer med vort indenlandske Kvæg.

Hr. Cederborg, Lærer i Husdyrbrug og Mejerilære, mente, at der i det nordlige Sverrig fandtes godt mælkegivende Kvæg, nemlig den derværende saakaldte Finske- eller Fjeldrace, som tillige ydede særdeles fed Mælk, af hvilken man erholdt et stort Smørudbytte. — Denne Kvægrace, den saakaldte Fjeldrace, ansaa Taleren for at være særdeles passende for de nordlige Egne. Muligen kunde dens Kropbygning forbedres ved Krydsning med Allgauer-Racen. Andre Steder i Landet fandtes der ogsaa hist og her mælkerigt Kvæg, men dette var nu saa blandet ved uregelmæssig ordnede Krydsninger, at den gamle gode Kvægbestand, som Landet tidligere havde, nu næppe fandtes nogetsteds. Saaledes var den i Westmanland gamle og med Kette vel ansete Strømholms-Race, der var dannet af Dyr, som under Kong Carl XI. blev indført hertil fra Ditmarsken, og som var kjendt og agtet som en god Mælkerace, nu bleven saa blandet, at det var et Særsyn at finde nogen større, ren Stamme af denne i Tidernes Løb her akklimatiserede Race, siden der i disse Egne var bleven indkjøbt flere forskellige Kvægracer, fornemmelig Ayrshire-, Angler-, Allgauer- og Distrifiske-, som vare blevene anvendte til Krydsning med Strømholmsracen og Lehnets øvrige Kvæg. I Wermland findes den meget ansete Cathrineberggrace, dannet af Dyr af Teeswaterracen, som i Begyndelsen af Fyrerne indførtes hertil fra England af Grev David Frølich; denne Race findes endnu tildeels ved Cathrineberg og Mølbacka samt i Egnen deromkring, ligesom den nu ogsaa findes i Omegnen af Arboga, efterat de ved Cathrineberg berøttede Tyre vare blevene flyttede til Frøtuna og Kåfors ved Arboga. I Nerike findes der ved Stjernsund, Laråa Latorp o. fl. Ejendomme meget gode Stammer af Wallaholms-Racen dannet af Statsraad, senere Landshofding Jonas Warn ved Krydsning af Yorkshires- og Ayrshires Racer. Paa Stjern-

fund findes der af denne Race en Stamme af c. 100 Kreaturer. Men i Almindelighed havde man ved urigtige Krydsninger forstyrret den indenlandste Kvægbestand, og denne bestod derfor nu paa de allerfleste Steder af en saa broget Blanding af i Udseende og Egenstaber ulige Dyr, at det var højst beklageligt, om en saadan tankelos Fremgangsmaade, som hidtil havde fundet Sted, fremdeles skulde fortsattes. Hr. Cederborgh udtalte sig saaledes hovedsagenlig overensstemmende med Hr. Odelberg, holdt paa Varetagelsen og yderligere Forædling af den gode indenlandste Kvægbestand, som endnu findes i Landet, samt stemmede overens med Hr. Dannfelt i, at Husholdningssejlerne burde udsætte Præmier for vel røgtede Stalde med Besætninger af indenlandste paa Stedet opdrættede Dyr. Ved Landmandsmøderne burde Udstillingerne og Præmieuddelingene ordnes saaledes, at de for de Besøgende vare fuldt oplysende og lærerige, hvilket fornemmelig kunde ske derved, at der ved Præmieuddelingen gjordes Rede for, hvad der var at bemærke ved de forskjellige Dyr, saavel deres gode som slette Egenstaber, saa at Deltagerne i Mødet derefter kunde danne sig en motiveret Bedømmelse af de præmierede Dyrs Fortrin fremfor de Dyr, som ej fandtes præmieverdige eller egnede til at udmærkes med hæderlig Dmtale.

Hr. Dannfelt svarede paa d'Hr. Odelbergs og Cederborghs Bemærkninger, at det vist ikke kunde bestrides, at Kvægets Behandling her i Landet nu stod paa et ganske andet og højere Standpunkt end for den Tid, da Stats-Hollanderierne hos os oprettedes. Om end adskillige af de Kvægracer, som vare bleve indførte, ikke havde svaret til de nærede Forventninger og ej havde ledet til det Resultat, som var tilsigtet, saa var der andre, som meget væsentlig havde bidraget til at forbedre Kvægavlen her i Landet, og at fordømme alle Krydsninger mellem de forskjellige Kvægstammer eller Racer var det samme som at ignorere de Erfaringer, som alle Kulturlande give os, nemlig, at de bedste Kvægracer, man kjender, ofte ere fremkomne ved Krydsninger. Det er netop paa denne Maade, at de bedste Kvægracer dannes, og endnu den Dag idag søger man overalt i Verden at forbedre Kvægavlen ved at indføre Race-Dyr fra England, Skotland, Holland o. fl. Lande.

Det er altid urigtigt at forsømme at tilegne sig det Bedre, hvor dette findes og sees at overgaa, hvad man allerede har. Dette udelukker dog ikke, at man bibeholder og ved Tillæg søger at uddanne og forædle de Kvægracer, som allerede nu findes her i Landet, og Taleren havde derfor ligeledes foreslaaet, at der ved Landbrugsstolerne burde holdes rene svenske Kvægracer ved Siden af de udenlandste.

Men naar det befandt, at der kunde afhjælpes Fejl ved Indblanding af udenlandst Blod, og det tilsigtede Maal derved hurtigere opnaaes, burde dette ikke undlades, og en saadan Anskuelse burde ikke misdømmes, thi det var Noget, som altid var skeet og fremdeles altid maatte ske, naar man ved Forædlingen af Dyr vil naa et Resultat, som maaske ad anden Vej ikke vilde kunne naaes før efter flere Mennefsaalderes Forløb og maaske aldrig.

Hr. Arrhenius var i Hovedsagen enig med Hr. Dannfelt og bemærkede, at der fandtes gode mælkegivende Kvægracer her i Landet. Saaledes var den af Hr. Cederborgh forannævnte nordlandst, sædvanligvis kullede, Fjeldrace meget mælkegivende, og Taleren havde for flere Aar tilbage seet udmærkede Mælkøer af denne Race hos afdøde Provst Holm i Sjælevad i Westernorlands Lehn. Det var en bekjendt Sag, at disse Dyr, naar de blive godt passede og have erholdt rigelig Føde i den Tid, de have staaet paa Stald, paa Fjeldgræsgangene give et, efter deres Størrelse, meget rigt Mælkeudbytte og en fed Mælk. Naar de derimod blive førte ned paa Sletterne og der undertastede andre Forhold, bevarede de ikke altid de samme Ejendommeligheder. I Mellem- og Syd-Sverrig var Kvæget meget uensartet, hvilket var en Følge af, som foran nævnt, altfor mange, ofte uden Sagfundskab foretagne Blandinger af forskjelligte Racers. Dog træffes der ligeledes her ikke sjældent Køer, som ere ganske udmærket mælkendende, samt Stammer af svenske Dyr, som med Enkatheth forene fremragende Race-Egenskaber. Som saadanne nævnte Taleren den af Hr. B. Meijer paa Marielund i Kristianstads Lehn opdrættede, og ved eget Tillæg dannede, særdeles gode Kvægbesætning, der var fort, undertiden med nogle hvide Aftegninger, hvilken Kvægbesætning afgav et talende Bevis paa, hvorledes man ved Forædling af svensk Kvæg kan danne Stammer og Racers, der, opfødte her og saaledes fra Fødselen vante til vore herværende Forhold, fremvise Resultater, som næppe lode noget tilbage at ønske. Saadanne Stammer, som gjerne kunde kaldes svenske, fordi de, ligesom den næsnævnte, ere opdrættede her i Sverrig, findes som bekjendt ogsaa paa en og anden Ejendom hos os, og ved det sidste Landmandsmøde i Norköping fremviste Hr. Direktør N. Georgii paa Wäderbrunn i Södermanlands Lehn og Hr. Ritmester P. Liedberg paa Eriködal i Malmöhus Lehn smukke Flokke svensk Kvæg. I det sidstnævnte Lehn, saavel som paa flere andre Steder i Landet, findes blandt den saakaldte „Herregaardsrace“ (det vil sige det Kvæg, som er opfødt paa og findes paa Herregaardene eller hos de større Ejendomsbesiddere) udmærkede

Dyr, som i Henseende til Mælkeproduktion ingenlunde staa tilbage for de Kvagracer, der i de senere Aar ere indførte fra Udlandet. Som Exempel herpaa nævnte Hr. A. det udmærkede smukke Resultat, som man havde naaet ved Alnarps Landbrugsinstitut med Dyr af Landracen, indkjøbte som Kvier 1873 til Institutet af Forstanderen. Der var ialt kjøbt 17, og af dem fælvede de 15 i 1874, hvorimod de to først i 1875. I den Beretning, som er udgivet fra Alnarps Landbrugsinstitut for Aaret 1876, anføres følgende om disse Dyrs Ydelse:

Nr.	Mælkeudbytte i Kander*).			Levende Vægt d. $\frac{2}{1}$ 1876. Ctr.
	1874.	1875.	1876.	
152	645	748	1013	8,60
— 153	571	633	797	10,20
— 154	604	527	1343	12,60
— 155	443	745	1007	9,70
— 156	882	1247	1381	9,50
— 158	640	472	837	8,45
— 159	675	1097	1273	10,00
— 160	622	576	—	—
— 161	789	—	—	—
— 162	691	870	1058	8,75
— 163	397	653	1057	12,40
— 164	943	1033	1823	10,70
— 165	797	1053	1214	10,00
— 166	798	—	—	—
— 167	—	916	1187	11,50
— 168	—	857	961	10,40
— 169	660	796	941	10,40
<hr/>				
3 Gjennem-				
snit . . .	610	796	1135	10,21.

Nr. 160, 161 og 166 vare blevne solgte til højere Pris, end de havde kostet i Indkjøb. Kjøberne agtede at anvende dem til Tillægsdyr.

Beregnes Mælken i Forhold til den levende Vægt, saa havde disse svenske Kvier i Aaret 1876 syv Gange givet deres egen Vægt i Mælk, eller for hver 100 Pbd. levende Vægt 714 Pbd. Mælk. Den bedste af dem, Nr. 164, som ialt gav 1823 Kander Mælk i 1876, har fra den 12te December 1875 til den 13de December 1876 givet ikke mindre end 1909 Kander eller

*) Dmtrent = 3 danske Potter.

12,026,7 P_{d.}, som, da den levende Bægt er 1070 P_{d.} giver en Mælkproduktion af 11,2 Gange Dyrets egen Bægt.

Senere er der ligeledes blevet indkjøbt svenske Køer og Kvier til Institutet, navnlig i Efteraaret 1875, og de bedste af dem have givet følgende:

Nr. 175 Kvie, kølvede	$\frac{9}{10}$ 1875,	gav i 1876	1061 K _{dr.} ,	lev. Bægt	6, ⁵⁰ Ctn.
— 178 Ko.	— $\frac{19}{12}$ 1876,	—	1150	—	8,00 —
— 179 do.	— $\frac{19}{13}$ 1876,	—	1010	—	9,00 —
— 187 do.	— $\frac{20}{11}$ 1876,	—	1150	—	8,10 —
— 190 do.	— $\frac{19}{10}$ 1876,	—	1392	—	8,40 —
— 192 do.	— $\frac{23}{11}$ 1876,	—	1020	—	7,00 —

3 Gjennemsnit . . 1130,3 K_{dr.} lev. B. 7,⁹⁷ Ctn.

3 Bægt bliver Gjennemsnittet pr. Ko saaledes 7869 P_{d.}, hvilket paa 1 Ctn. levende Bægt giver 9 Ctn. Mælk. 3 det Hele taget have 45 indkjøbte svenske Køer i Gjennemsnit vejte 9,5 Ctnr. og giver 927 Kander Mælk aarlig.

Professør Nathorst slutter sin forannævnte Beretning med følgende Udtalelse: „At de i denne Egn i Regelen omhyggelig udvalgte svenske Køer, naar de ere blevene vel fodrede, have givet et Mælkudbytte, som ikke alene kan maale sig med en hvilken som helst anden Race, men endogsaa overgaaer de fleste, synes at fremgaa af disse Resultater. — Til at producere Kjød ere de dog svage og overgaa ikke Angleracen, for hvilken de ingenlunde staa tilbage hvad Mælkproduktionen angaaer.“

„Man maa dog ikke tro, at disse smaa Køer ere særdeles lette at fodre. De have faaet samme Ernaring som Korthornskøerne og have dog holdt sig ved langt ringere Huld end disse. Foderet har bestaaet af 10 P_{d.} Hø, 6 P_{d.} Kraftfoder og 2—3 Fjerdingskar Foderroer daglig for hvert Dyr, og Sommerfoderet har bestaaet enten af Syltgræs eller Agergræs, eller ogsaa ere de blevene staldfodrede med en Blanding af Havre, Byg, Værter og Vifter. Hvad angaaer disse svenske Køers Vardi som Tillægsdyr, saa er det for tidlig endnu at sælde nogen Dom herom, thi først efter at man ved Alnarp er bleven bekendt med deres Vardi som Mælkvæg, har man begyndt at lægge Kalvene til, og der maa saaledes selvfølgelig gaa flere Aar, inden den rette Vardi af denne Art kan bestemmes. At de imidlertid afgive en god Stamme til Forædling, synes dog at være mere end sandsynligt.“

3 disse Udtalelser samstemmede Hr. Arrhenius og tilføjede, at naar Tillægskalvene af disse svenske Dyr blive omhyggelig udvalgte og hensigtsmæssig opdrættede, kan der vist ingen Tvivl være om, at de ville blive gode Mælk Køer. Men det var af

største Vigtighed, at man ikke oversaa Nødvendigheden af stedse at holde et vaagent Øje med Tillægsdyrene, saa at kun de, som virkelig havde udmærkede Betingelser for at blive gode Malkedyr, bibeholdes, thi imellem de bedste Kvægracer fødes undertiden Kalve, som ikke ere værd at lægge til, og en af de største Fejl, som er begaaet ved Statens Stamhollænderier, har netop været den, at det i Reglementet har været paabudt, at alle Kalvene skulde lægges til, hvoraf Folgen har været, at mange mindre gode Dyr, som burde have været slagtede, ere blevene lagte til og som Tillægsdyr spredte rundt omkring i Landet til Skade for de fremmede Kvægracers Anseelse samt til Skade for Kvægavlens Fremgang heri Landet. Valget af Tillægsdyr saavel af den omtalte svenske Race som af alle andre Kvægracer er en Sag af den allerstørste Vigtighed, men naar man strengt iagttager et saadant Valg og strax udflyder alle mindre gode Individuer, samt paaseer, at Opføringen skeer paa den bedste Maade for Uddannelsen af gode Malkesøer, tør man med Rette haabe, at man af det gode Materiale, der nu findes her i Landet, kan opdrætte gode Malkeracer, der fuldt ud kunne svare til Landmandens Ønsker og Forventninger. De smukke Exempler, der ere anførte fra Alnarp, vare et talende Bevis paa, at svensk Kvæg, der fornøstlig er udvalgt, kan, hvad Mælkfyldelsen angaaer, godt staa ved Siden af det bedste udenlandske Kvæg. Det Materiale, vi allerede nu have i vor Herregaardsstamme, hvortil de indkjøbte Dyr paa Alnarp formodentlig henhøre, er saa godt, at vi ikke behøve at søge noget andet. Lad saa være, at dette er fremkommet ved Indblanding Tid efter anden af fremmedt Blod — de fra en vis Side saa ilde anseede Stamhollænderier ved Siden af de fra Udlandet privat indkjøbte Dyr have bidraget ikke saa lidt til Dannelsen af dette Materiale —, men vi ere dog heldigvis nu i Besiddelse af det, og vi kunne kalde det svensk, fordi det Kvæg, hvorom her er Tale, igjennem flere Generationer er bleven født og opdrættet her i Landet og derved er bleven vant til vort Klima, vore Græsgange og vort Foder. Vi maa derfor benytte os af dette Materiale til vor Kvægavls videre Udvikling og Forædling, og saafremt det findes nødvendigt, ved Hjælp af Indblanding af fremmedt Blod søge at afhjælpe forskellige Mangler f. Ex. daarlig Kropbygning, men vi maa da med største Omhyggelighed vælge de mest passende udenlandske Racer til denne Krydsning og ikke fortsætte den længere end nødvendigt, d. v. s. til det tilfattede Maal er naaet. Vort Land vil saa i Fremtiden kunne glæde sig over at have egne Kvægstammer saa gode, som de kunne ønskes, og fuldt ud jævnbyrdige med dem, som blive indførte fra Udlandet.

Angaaende den sidste Del af Spørgsmaalet udtalte Hr. A. i Lighed med foregaaende Talere, at Husholdningssejlsfaberne burde med de Midler, som nu faa rigelig staa til deres Raadighed, fremme Opdrætningen af svensk Malkekvæg paa den af de foregaaende Talere antydede Maade. Blev det først bekendt, at man paa et eller andet Sted i vort Land kunde faa Kvier eller Køer af udmærket Malkekræft tilkjøbt, saa vilde disse finde saa mange Kjøbere, at det snart skulde vise sig, at det kunde betale sig især for mindre Jordbrugere at opføde Kvier til Salg, saaledes som det finder Sted i Angel, Skotland o. fl. Steder i Udlandet. I Skov- og Bjergegne her i Landet, hvor der findes gode Græsgange, egnere Forholdet sig godt dertil, og der vil det blive meget lønnende at opføde Kvier og Køer til Salg til Sletterne. Ved en saadan Ordning af Husdyrbruget i denne Retning vil med Tiden indvindes de største Fordele.

Hr. Wolffelt glædede sig over at høre, at det svenske Kvægs gode Egenstaber nu bleve fuldt anerkjendte, og at man nu var kommen til Erkjendelse af, at Landets Kvægsavl burde opholdes af Landets egne Kvægstammer, som skulde søges end mere forbedrede og forædlede ved sig selv. Taleren glædede sig saameget mere over dette, som han allerede ved Landmandsmødet i Nørrebro 1848 havde fremhævet det indenlandske Kvægs gode Egenstaber og paa-talt, at der burde oprettes Stamhollanderier af denne Race ved Siden af Stamhollanderierne af de indførte udenlandske Racer til Sammenligning med disse.

I Anledning af det rejste Spørgsmaal om Oprindelsen til det indenlandske svenske Kvæg oplyste Hr. Lorell, at de Arter af Drefslægten, som i den forhistoriske Tid fandtes i Skaane, fornemmelig vare Urogen (*Bos primi genius*) Bisonogen (*Bos bison*), *Bos frontosus* og *Bos longifrons* eller Fjeldkoen. Af disse Arter er Urogen for længe siden uddød eller udryddet; Bisonogen, der af nogle Naturforskere antages at være samme Art som den nordamerikanske, findes nu kun i Europa i Lithauen, hvor den er fredlyst, og i Kaukasuslandene. *Bos longifrons* har levet i England. Afdøde Professor Wahlgreen har paavist, at den ikke adskilte sig fra den kullede Art eller Fjeldkoen. Af Taciti Beskrivelse af Germanernes Kvæg, som beskrives som kullet eller manglende Horn, maa man formode, at der netop hermed menes denne sidstnævnte Race. De ved forskjellige Udgravninger i Øst-Haon fundne talrige Skeletter af Hornkvæg vise, at de alle hidrøre fra kullet Kvæg, og det er derfor sandsynligt, at den nuværende Fjeldko i forrige Tider har været den eneste tamme Hornkvægrace i Norden. Paa Island havde Taleren kun seet Køer af denne Race, hvis Mælk var af udmærket Beskaffenhed.

Fr. Dannfelt, som atter fik Ordet, gjorde opmærksom paa, at man ikke ubelukkende burde se hen til Mælkenydelsen, men ogsaa burde tage Betingelserne til Rjødannelsen i Betragtning hos det Kvæg, man vilde holde, og en Ensidighed i denne Retning var nu saa meget mindre paa sin Plads, som vi rimeligvis gif Tider imøde, i hvilke Rjødpriserne ville stige endnu mere, og at det derfor var fordelagtigt at have Kvæg, som ej stod alt for langt tilbage som Slagtekvæg betragtet, hvorfor man ikke for Mælkenydelsen burde opofre de Egenffaber hos Dyrene, som betinge Rjødansættelsen og saaledes lettere ville kunne fedes.

Profesor Sjøstedt var enig med de foregaaende Talere deri, at der fandtes mælkerige Individier af indenlandst Kvæg flere Steder i de forskjellige Egne af Landet, og anførte, foruden de allerede nævnte Egne, Halland og Vestergotland. Evnen til at yde Mælk eller ansætte Rjød beroede i en væsentlig Grad paa, hvorledes Kvæget var opdrættet, og Landmændene burde derfor ved Opdrætning af Tillægsdyr rette deres Fremgangsmaade efter det Maal, som de tilsigtede at naa. At omdanne en Mælkerace til en Rjødbrace var meget lettere end omvendt, og i Øjeblikket burde Opmærksomheden hovedsagelig være rettet paa at opdrætte mælkenydende Kvæg heri Landet, da Mejerifrembringelserne nu vare saa lønnende. Forandrede Konjunkturerne sig, saa var det let at fremkalde en større Evne hos Kvæget til at fedes og derved rette sig efter Markedeet, naar det bliver mere lønnende at holde Slagtekvæg end Mejerikøer. Sluttelig forklarede Fr. S., at den bedste Maade at fremkalde Opdrætning af godt Mæltekvæg paa var at skaffe dette god Affætning. Dette vilde let opnaaes ved at beramme Kreaturmarkeder afholdte til visse Tider og paa bestemte Steder. Naar man først vidste, at man sikkert i en bestemt Del af Landet kunde opkjøbe Kvier og Køer af en god mælkegivende Race, saa vilde disse uden Tvivl faa en strygende Affætning til fuldt tilfredsstillende Priser for Sælgeren.
